

ВЕЛИКИЕ ЗЕМЛЯКИ:

представители научных медицинских школ Харькова

Цілителі людських душ (Харківська наукова школа психіатрії та психотерапії)

Починаючи з другої половини XIX сторіччя Харків традиційно розглядається як найбільший центр розвитку наукової та клінічної психіатрії та психотерапії на території Російської імперії. Зокрема, визнаний світовий пріоритет в області становлення професійної психотерапії як спеціальності має саме харківська психотерапевтична школа.

Зародження харківської школи психіатрії та психотерапії пов'язане з діяльністю професора Харківського університету **П. Бутковського** (1801–1844 рр.). У 1834 році з-під його пера вийшов перший вітчизняний підручник в 2-х частинах «Душевные болезни, изложенные сообразно началам нынешнего учения психиатрии, в общем, в частном, теоретическом и практическом содержании», який був надрукований в Санкт-Петербурзі. Також вчений опублікував кілька перекладів наукових праць з іноземних мов. Саме П. Бутковський вперше в Російській імперії прочитав курс лекцій по душевним хворобам та ввів в науковий обіг сам термін «психіатрія».

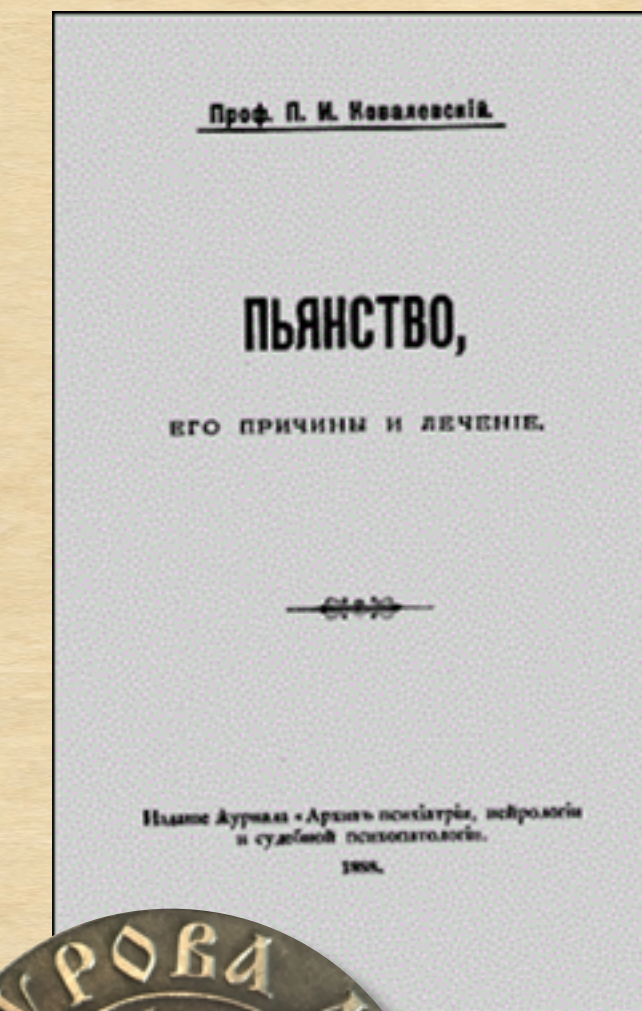
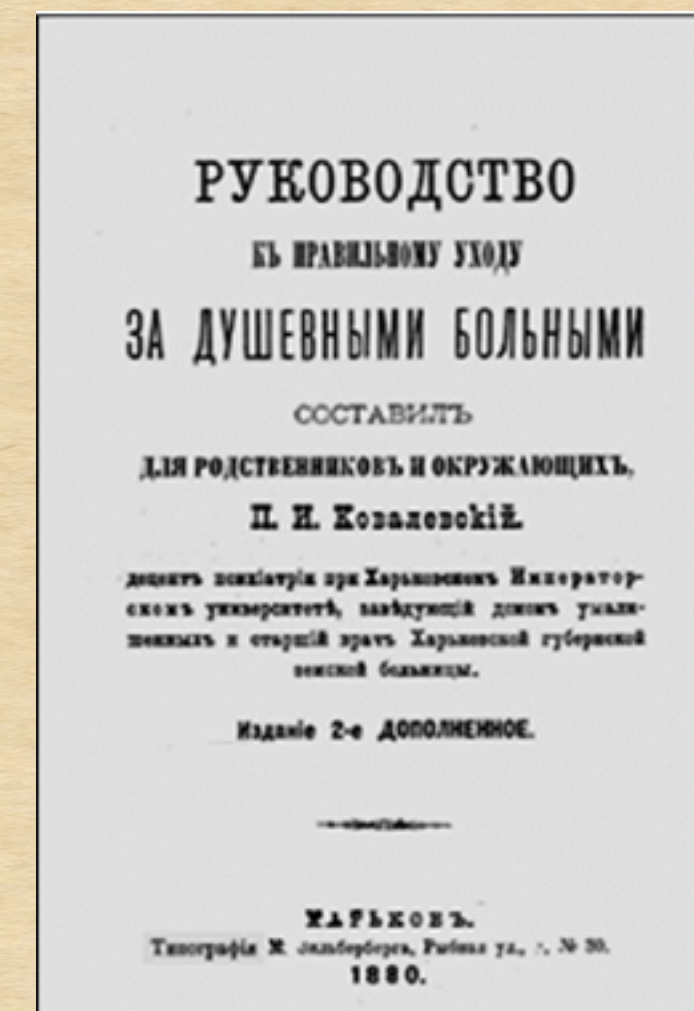
Фундатором харківської школи психіатрії та психотерапії по праву вважається видатний вчений **П. Ковалевський** (1850–1923), який поєднав науково-викладацьку діяльність в якості приват-доцента та професора з лікарською практикою у приватній клініці І.Платонова. У 1884 р. проф. П.Ковалевський став засновником та першим керівником кафедри нервових і душевних хвороб — нового підрозділу медичного факультету Харківського університету, а потім очолив і медичний факультет університету в якості його декана.

Розвиток наукової думки здійснювався у тісному зв'язку з практичною психіатрією та психотерапією. Так, у 1796 р. у Харкові було побудовано будинок божевільних. У 1820 р. цей заклад було переведено на територію колишнього замиської маєтку генерала П.Ф. Сабурова, де вже з 1812 року розміщувалися всі соматичні відділення «богоугодного закладу». Даний перевід послугувався створенню спеціалізованого психіатричного відділення на «Сабуровій дачі», яке згодом розвинулось у одну з найбільших психіатричних лікарень в Україні. У 80-ті роки XIX ст. практично одночасно в Харкові було відкрито цілий ряд приватних лікарень психо-неврологічного профілю, включаючи «Частную лечебницу для душевных и нервных больных доктора И.Я. Платонова», яка проіснувала до 20-х років XX ст., «Лечебницу и поликлинику с постоянными кроватями для нервных больных приват-доцента, доктора медицины И.Г. Оршанского» (в подальшому — відомого професора Харківського університету); «Лечебницу» доктора М.В. Сбоева, в якій консультував проф. П. Ковалевський.

На базі «Сабурової дачі» у 1920 р. було організовано Український психоневрологічний інститут (УПНІ), а у 1926 р. безпосередньо «Сабурову дачу» реорганізували в Український інститут клінічної психіатрії і соціальної психогієни (УІКПСІ). У 1932 р. з цих двох установ була організована Українська психоневрологічна академія (УПНА), до складу якої входило 5 інститутів: клінічної психоневрології, експериментальної психоневрології, дитячої психоневрології, соціальної психоневрології і інститут психоневрологічних кадрів. Останній з перелічених був першим в світі інститутом з підготовки психоневрологічних кадрів: психіатрів, невропатологів, нейрохірургів, судових психіатрів, дитячих психіатрів і невропатологів. У 1937 р. УПНА була реорганізована в Український науково-дослідний психоневрологічний інститут (на цей час — Державна установа «Інститут неврології, психіатрії та наркології Національної Академії медичних наук України»).

П.І. Ковалевський

Наукові видання
П. Бутковського